

TPZN

Towarzystwo Przeciwników Złomu Numizmatycznego
im. Tadeusza Kałkowskiego

BIULETYN INFORMACYJNY NR 1/2010 (5)

Spis treści:

Z cyklu *Moja ulubiona moneta*:

Dariusz Ejzenhart WROCŁAWSKIE HALERZE ZYGMUNTA LUKSEMBURSKIEGO:..... 2

Piotr Orłowski BIBLIJNY 'WDOWI GROSZ:' 6

Cezary Wolski TYPY I ODMIANY GŁOWY JANA KAZIMIERZA NA SZELĄGACH
KORONNYCH Z ROKU 1660..... 8

Agnieszka Wołyniec-Ostrowska, Mikołaj Jan Ostrowski PRAWO W NUMIZMATYCE (cz. I)
- RĘKOJMIA PRZY ZAKUPIE MONET 14

Sprawy organizacyjne TPZN:

WYBORY JUŻ ZA KILKA DNII! 17

II AUKCJA TPZN 18

Dariusz Ejzenhart

Z cyklu „Moja ulubiona moneta”

WROCLAWSKIE HALERZE ZYGMUNTA LUKSEMBURSKIEGO

W średniowiecznej Europie kult świętych był wszechobecnym składnikiem życia nie tylko religijnego; przewijał się stale przez literaturę, dominował w sztuce, ważył na polityce i na gospodarce. Daty dzienne wyznaczano imionami odpowiednich świętych, a nazwy miejscowości nierazkiedy wezwaniami patronów ich kościołów. Miejsca pielgrzymek stawały się ośrodkami handlu, relikwie były skarbem, którym się szczycono lub którym kupczono. Wierżono w pomoc świętych, w ich orędownictwo, w cuda i opiekę, lękano się ich gniewu, składano im ofiary. Więć oczywiście święci pojawiali się też na monetach¹.

Na stemplach monet średniowiecznych doliczyć się można imion lub wyobrażeń ponad 200 świętych², wśród których już od XI wieku spotykamy namonetarny wizerunek św. Jana Chrzyciela. Przedstawiany był on najczęściej w postaci głowy, głowy na misie lub Baranka³.

Na monetach śląskich św. Jan Chrzyciel pojawia się już – zapewne jako patron katedry wrocławskiej – na denarach Bolesława II Śmiałego (1058-1079), denarach Bolesława IV Kędzierzawego (1146-1173)⁴ oraz brakteatach Bolesława I Wysokiego (1163-1201). Ponadto wizerunek tego świętego występuje między innymi także na florenach Władawa I Legnickiego (1346-1364), na denarach, kwartnikach, brakteatach i groszach biskupów wrocławskich księstwa nyskiego⁵ i na monetach miejskich Wrocławia, tj. halerzach Zygmunta Luksemburskiego (1419-1437), halerzach, półgroszach i groszach Macieja Korwina (1469-1490) oraz groszach Władysława Jagiellończyka (1471-1516).

Do moich ulubionych monet niewątpliwie należą halerze miasta Wrocław bite w okresie panowania króla Czech i Węgier Zygmunta Luksemburskiego⁶.

Halerz, to srebrna moneta denarowa wprowadzona ok. 1230 r. w szwabskim mieście Hall, zwana także *denarii Hallenses*, *Halenses*, *Haleri*, początkowo o wadze ok. 0,55g (fajn 0,371g). Na Śląsku pierwsze halerze bite są w Księstwie Głogowskim przez Henryka III (1279-1309)⁷. W Księstwie Wrocławskim ten typ monety bity był w mennicy wrocławskiej przez królów czeskich⁸: Karola IV (1346-1378), Władawa IV (1378-1419), Zygmunta Luksemburskiego (1419-1437), Macieja Korwina (1458-1490), Władysława Jagiellończyka (1471-1516) oraz Ludwika II Jagiellończyka (1516-1526).

Charakterystyczna dla średniowiecza dewaluacja monety nie ominęła także tego typu: w roku 1357 waga halerzy wynosiła 0,275g srebra, na przełomie XIV i XV w. 0,171g, 0,083g w roku 1505 i 0,057g w roku 1522⁹. W efekcie niewielka była też siła nabywcza tej monety¹⁰:

1419 r.	½ tuzina serów	12 halerzy
1420 r.	korzec owsa	22 halerze
1431 r.	korzec żyta	24 halerze
1432 r.	gęś	12 halerzy
1450 r.	rzeźnik za zarznięcie wieprza	4 halerze

¹ R. Kiersnowski, *Moneta w kulturze wieków średnich*, Warszawa 1988, str.352.

² Ibidem, str.353

³ Ibidem, str.370

⁴ Na denarach Bolesława IV Kędzierzawego św. Jan przedstawiony jest pod postacią Baranka Bożego.

⁵ Monety z wizerunkiem św. Jana lub Baranka Bożego biją biskupi: Wawrzyniec (1207-1232), Henryk z Wierzbna (1302-1319), Wacław Legnicki (1382-1417) i Jan V Turzo (1506-11520).

⁶ Od roku 1433 cesarz rzymsko-niemiecki.

⁷ A. Mikołajczyk, *Leksykon numizmatyczny*, Warszawa 1994, str.135.

⁸ W 1289 r. Wacław II zhołdował na rzecz Czech Księstwo Bytomskie, a w roku 1291 Księstwo Cieszyńskie i Opolskie.

Całkowite uzależnienie Śląska od Czech nastąpiło w latach 1327-1331, kiedy to prawie wszyscy Piastowie śląscy uznali się wasalami króla czeskiego Jana Luksemburskiego. Złożenia hołdu odmówił jedynie Bolko II Świdnicki, który nie mając jednak dzieci, zapisał przed śmiercią swoje księstwo Luksemburgom (1368 r.) i ostatecznie przeszło ono pod ich panowanie w roku 1392 (po śmierci Agnieszki, wdowy po Bolku). W roku 1348 cesarz Karol IV Luksemburski ogłosił formalny akt wcielenia Śląska do państwa czeskiego, potwierdzony następnie w 1355 r.

⁹ A. Mikołajczyk, *Leksykon ...*, str.136.

¹⁰ J. Szważyk, *Pieniądz na ziemiach polskich X-XX wiek*, Ossolineum 1990, str.64.

1450 r.	żniwiarka za dzień pracy	15 halerzy
1463 r.	mendel jaj	5 halerzy

Na bicie przez miasto Wrocław monety halerzowej z wizerunkiem św. Jana Chrzyciela zezwolił Zygmunt Luksemburski w roku 1420.

W swoim skorowidzu Edmund Kopicki¹¹ wyróżnia aż 22 odmiany tej monety. Na awersie halerzy wrocławskich Zygmunta widnieje głowa św. Jana oraz w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM¹², natomiast na rewersie widnieje czeski Lew (typ Kop.8765a, *ilustr. 1*). Prawdopodobnie to pierwsza, bita właśnie już w roku 1420 odmiana.

*ilustr. 1*¹³

Kolejne odmiany charakteryzują się występowaniem na awersie i rewersie dodatkowych oznaczeń w postaci liter lub symboli (znaków mincerzy, lub oznaczeń emisji z kolejnych, późniejszych okresów?):

typ Kop.8765b

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera/znak O

rw.: pomiędzy łapami Lwa brak litery/znaku

typ Kop.8765c (*ilustr.2*)

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera/znak O

rw.: pomiędzy łapami Lwa litera/znak O

typ Kop.8765d

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak ☉

rw.: pomiędzy łapami Lwa litera/znak O

typ Kop.8765e

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak lilia

rw.: pomiędzy łapami Lwa litera/znak O

typ Kop.8765f

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera/znak O

rw.: pomiędzy łapami Lwa znak ☉

typ Kop.8765g (*ilustr.3*)

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak ☉

rw.: pomiędzy łapami Lwa znak ☉

typ Kop.8765h (*ilustr.4*)

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak gwiazdka

rw.: pomiędzy łapami Lwa znak gwiazdka

typ Kop.8765i

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak lilia

rw.: pomiędzy łapami Lwa znak gwiazdka

typ Kop.8765j

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera T

rw.: pomiędzy łapami Lwa znak gwiazdka

typ Kop.8765k (*ilustr.5*)

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak półksiężyc rogami ku górze

rw.: pomiędzy łapami Lwa znak półksiężyc

typ Kop.8765l

aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak półksiężyc rogami ku dołowi

¹¹ E. Kopicki, *Ilustrowany skorowidz pieniędzy polskich i z Polską związanych*, Warszawa 1995, poz.8765.

¹² Z łac.: *monetae Wratislaviensis*.

¹³ Ilustracja WCN aukcja nr 36/2007.

- rw.: pomiędzy łapami Lwa znak półksiężyc
typ Kop.8765m
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera/znak O
rw.: pomiędzy łapami Lwa znak lilia
typ Kop.8765n
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak ☉
rw.: pomiędzy łapami Lwa znak lilia
typ Kop.8765o
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak lilia
rw.: pomiędzy łapami Lwa znak lilia
typ Kop.8765p
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak korona
rw.: pomiędzy łapami Lwa znak korona
typ Kop.8765r
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM (jak typ 8765a)
rw.: pomiędzy łapami Lwa litera B
typ Kop.8765s (*ilustr.6*)
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera S
rw.: pomiędzy łapami Lwa litera S
typ Kop.8765t
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera/znak V
rw.: pomiędzy łapami Lwa litera T
typ Kop.8765u
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak ☉
rw.: pomiędzy łapami Lwa litera T
typ Kop.8765w
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i znak gwiazdka
rw.: pomiędzy łapami Lwa litera T
typ Kop.8765x
aw.: w otoku dwukrotnie powtórzone gotyckie litery WM i litera T
rw.: pomiędzy łapami Lwa litera T

O tym, że nie są to wszystkie jeszcze z katalogowane odmiany tej monety świadczy ilustracja halera za zaprezentowanego poniżej. W legendzie awersu, pomiędzy dwukrotnie powtórzonymi gotyckimi literami WM

¹⁴ Ilustracja WCN aukcja nr 40/110/2009.

¹⁵ Ilustracja WCN poz. nr 16926/2006.

¹⁶ Ilustracja WCN poz. nr 17934/2007.

¹⁷ Ilustracja WCN aukcja nr 24/2001.

¹⁸ Ilustracja WCN aukcja nr 28/2003.

umieszczona jest litera C lub O (?), a na rewersie litera T (*ilustr. 7*).

ilustr. 7¹⁹

Nowy typ monety wprowadzany był drogą przymusowej wymiany dotychczas będącego w obiegu pieniądza. Wymiana taka, czyli tzw. „wywołanie starej monety” w średniowiecznym Wrocławiu wyglądało zapewne w ten sposób, że mincerze zjawiali się w czasie jarmarków na wrocławskim Rynku z wagą i skórzanymi workami lub beczkami pełnymi nowych monet. Zwykle lżejszych i gorszych od monety wywoływanej z obiegu. Ale ludność nie miała żadnego wyjścia, musiała oddać „stary” pieniądz (płacąc przy tym dodatkowo jeszcze koszty przebiccia), bo tym, którzy się nim dalej chcieli posługiwać, groziła taka sama kara jak fałszerzom. Kiedy w 1420 r. Zygmunt Luksemburski udzielił miastu swoje zezwolenie na wymianę pieniądza – jak opisał to współczesny kronikarz – najwięcej zarobili przeprowadzający tę operację rajcy miejscy Rempel oraz Beda „bynajmniej nie czcigodny”. Stali się oni nawet bohaterami politycznej satyry²⁰:

*Wrocławianie zrobili wynalazek nowy:
Wybili na halerzach psa Bedy i Rempla brodę,
Dla biednych to nie jest zdrowe,
Bogaci gęby napętniają swoje,
Biednych do cna wyniszczają.*

Zamieszczone w opracowaniu ilustracje wykorzystano za zgodą Warszawskiego Centrum Numizmatycznego www.wcn.pl.

¹⁹ Ilustracja WCN poz. nr 16927/2006.

²⁰ R. Kiersnowski, *Życie codzienne na Śląsku w wiekach średnich*, Warszawa 1977, str.138

Piotr Orłowski

BIBLIJNY „WDOWI GROSZ”

Na kartach Ewangelii bez większego trudu możemy znaleźć co najmniej kilka odniesień numizmatycznych: a to przypowieść o zaginionej drachmie, czy też denar przy sprawie płacenia podatków Rzymowi. Jest jeszcze jedno, które w numizmatycznych kontekście wydaje się najbardziej znane. Chodzi tu o tzw. „wdowi grosz”. Nie chcąc się wdawać w głębsze egzegezy tego tekstu, skupimy się tylko na szczegółach odnoszących się bezpośrednio do opisywanej monety. Sprawę „wdowiego grosza” poruszają dwie Ewangelie: wg św. Marka oraz wg św. Łukasza¹. Więcej informacji znajdziemy w tej pierwszej, dlatego to ją poddamy naszej krótkiej analizie. Autor Ewangelii wg św. Marka pisze: „... wrzuciła dwa pieniążki czyli jeden grosz”². Oczywiście jest to uwspółcześnione tłumaczenie. W najstarszych greckich manuskryptach tej Ewangelii mamy: „...εβαλεν λεπτα δυο ο εστιν κοδραντης” czyli „ebalew lepta duo o estiw kodrantes”. W dosłownym tłumaczeniu tego zdania mamy: „wrzuciła dwa leptony to jest kwadrans”.

Kwadrans był najdrobniejszym nominałem wybijanym w mennicach podległych cesarzowi. Jednak w czasach opisywanych na kartach Ewangelii na terenie Judei używano drobnych monet bitych w rodzimych mennicach (często tych bitych jeszcze przed podbojem rzymian). Ewangelista pisząc zapewne dla nie Żydów czuł się w obowiązku wyjaśnienia jaka była ich wartość.

Właśnie czym były leptony? Już od powstania Machabeuszy wybijano na terenie Judei właściwie tylko drobne monety brązowe zwane prutahami. Wartość tego typu monety była właśnie równa rzymskiemu kwadransowi. Rzadszą odmianą drobnej monety był wspomniany wcześniej lepton – o wartości ½ prutaha a co za tym idzie ¼ kwadransa.

Skoro ustaliliśmy nominał i jego wartość, to zastanówmy się, jaka dokładnie mogła być to moneta. Jak tego dokonać, skoro Autorzy opisujący to wydarzenie skryli przed późniejszymi odbiorcami jakiegokolwiek szczegóły, które tak naprawdę dla zrozumienia tej sceny nie miały żadnego znaczenia. Czy jesteśmy zatem kompletnie bezradni? Otóż nie do końca. Z pomocą przychodzi nam matematyka, a dokładnie rachunek prawdopodobieństwa.

Na podstawie odkryć archeologicznych przeprowadzonych w Ziemi Świętej częstotliwość pojawiania się jednej monety przebija wszystkie inne. W dodatku jest to lepton! Lepton, przypisywany Aleksandrowi Jannaeusowi³ (Fot. 1). Moneta ta była prawdopodobnie zdevaluowanym prutahem, jaki ten władca wybijał wcześniej (Fot. 2).

Fot. 1. Lepton Aleksandra Jannaeususa (Hendin 472)

Awers: kotwica, kompletnie niewidoczna inskrypcja

Rewers: część gwiazdy, kompletnie niewidoczna inskrypcja

Fot. 2. Prutah Aleksandra Jannaeususa (Hendin 469)

Awers: kotwica, w około napis

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (Króla Aleksandra),

Rewers: Ośmioramienna gwiazda, litery hebrajskie pomiędzy promieniami „Yehonatan Melek” (Yehonatan Król)

¹ Mk 12, 42; Łk 21, 2

² Tłumaczenie za *Biblią Tysiąclecia*

³ Ostatnie badania D. Hendina oraz I. Shachara (*Celator*, marzec 2009) mogą wprowadzić małe zamieszanie w przypisywaniu monet określonym władcom z dynastii Hasmoneuszy. Wzmiankowany lepton, ze względu na dużą częstotliwość występowania mógł być wybijany przez Aleksandra Jannaeususa, zaś po jego śmierci przez jego żonę Salome, a także jego następców.

Lepton, jak już wspomniano wcześniej, był najdrobniejszą monetą mieszkańców Judei. Z powyższego zdjęcia widzimy jak niewielką wagę przykładano do jej bicia. Łezkowaty kształt wynikał ze specyficznego procesu produkcji. Monety te, były odlewane w specjalnych matrycach (których kształt przypominał dzisiejsze palety do monet tzn. każde wgłębienie w którym znajdował się odlew monety połączony był z następnym). Po wykonaniu odlewów i ich podziale, monety były dopiero wybijane. Na taki produkt składały się niedoskonałości wykonania matryc, a i często wielkość i jakość stempli. Prawdopodobieństwo występowania tej monety w biblijnej historii waha się od 80% do 90%. Pozostaje nam jednak pewien margines, w którym mogą się znaleźć inni „kandydaci”.

Pierwszymi z tych „kandydatów” mogą być leptony bite przez Heroda Wielkiego. Możemy wybierać między dwoma typami: leptona z orłem (Fot. 3) oraz leptona z łodzią (Fot. 4).

Fot. 3. Lepton, Herod Wielki (Hendin 501)

Awers: Orzeł zwrócony w prawo
Rewers: Róg obfitości; HPΩΔ ΒΑΣΙΑ

Fot. 4. Lepton Herod Wielki (Hendin 502)

Awers: kotwica, HPΩΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
Rewers: galera wojenna

Pierwsza moneta jest faworytem w powyższym zestawieniu. Ilość znajdowanych monet z orłem jest całkiem spora. Moneta też była niestarannie wybijana i dużą rzadkością jest taka, która posiada pełne inskrypcje awersu i rewersu. Można sobie zadać pytanie: skąd wiemy, że wymienione powyżej monety są leptonami? Odpowiedź nie jest taka prosta, ponieważ jak zapewne wiemy, na monetach antycznych nie zapisywano nominału. Dlatego znajdujemy się tylko w sferze domysłów. Yaakov Meshorer np. uważał⁴, że przedstawienie na pierwszej monecie Heroda Wielkiego tylko jednego rogu obfitości (zamiast tradycyjnie przypisanych do • nterrec dwóch) może świadczyć o zmniejszonym nominale. Co do drugiej waga jest decydującym wyznacznikiem. Monety te, podobnie jak inne leptony oscylują w granicach 1 grama.

Innymi monetami, mogącymi pasować do historii opisaney w Ewangeliach są leptony z dynastii Hasmoneuszy. Pierwszą z nich jest inny lepton Aleksandra Jannausa (Fot. 5). Ta niewielka moneta jest jednak tak dużą rzadkością, że prawdopodobieństwo bycia przez nią „wdowim gorszem” jest bardzo małe. Druga moneta (Fot. 6) ma trochę większe szanse w rankingu prawdopodobieństwa. Jest to też najstarsza moneta ze wszystkich omawianych. Przypisuje się ją Hyrcanowi I – pierwszemu pełnoprawnemu władcy Izraela po powstaniu Judy Machabeusza.

Fot.5. Lepton, Aleksander Jannaeus (Hendin 468)

Awers: gałązka palmy, hebrajska inskrypcja
Rewers: lilia

Fot. 6. Lepton, Hyrcan I (Hendin 458a)

Awers: gałązka palmy, hebrajska inskrypcja
Rewers: lilia

⁴ Y. Meshorer, *A Treasury Jewish Coin*, Jeruzalem 2001, str.69

Dla porządku możemy także odnotować troszkę inną teorię odnośnie „wdowiego grosza”. Według Richarda Planta⁵ taką monetę należy szukać wśród prutahów któregoś z prefektów rzymskich. W grę wchodziłyby monety: Koponiusza, Marka Ambibulusa (Fot. 7), Poncjusza Piłata (prawdopodobnie tylko ta najwcześniejsza – Fot. 8). Celowo pominięty został tu Waleriusz Gratus, mimo iż wydał on najwięcej rodzajów monet, prawie wszystkie należą jednak do rzadkości. Osobiście uważam, że jest to mało prawdopodobne bo: po pierwsze monety te są prutahami nie zaś leptonami, po drugie, były to monety rzymskiego najeźdźcy, i ciężko sobie wyobrazić by mogły się znaleźć w świątynnej skarbonie. Jednak obiektywnie rzecz biorąc wykluczyć definitywnie takiej teorii też nie można.

Fot.7 Prutah, Marcus Ambibulus (Hendin 636)
Awers: Kłos jęczmienia, KAICA/POC
Rewers: Palma daktylowa, L ΛΘ

Fot.8 Prutah, Poncjusz Piłat (Hendin 648)
Awers: Trzy kłosa żyta, IOYLIA KAICAPOC
Rewers: simpulum, TIBEPOY KAICAPOC L IS

Kończymy nasz, krótki przegląd monet mogących być biblijnym „wdowim groszem”. Myślę, że ten temat będzie nadal rozpaliał głowy jednych nad wymyślaniem nowych teorii, innym dawał duże i żyzne pole do robienia biznesu (proszę przejrzeć w internecie jak spory jest to rynek). Warto jednak pamiętać, że poruszamy się tylko w sferze domysłów i rachunku prawdopodobieństwa.

Cezary Wolski

TYPY I ODMIANY GŁOWY JANA KAZIMIERZA NA SZELĄGACH KORONNYCH Z ROKU 1660

Miedziane małe szelągi Jana Kazimierza – boratynki, oficjalnie wybijane w latach 1659-1667 należą do najpopularniejszych typów monet Rzeczypospolitej. Ich ogromna ilość przyczyniła się do występowania niezliczonych ilości odmian tych monet, które nie zostały dotychczas dokładnie opisane w literaturze przedmiotu. Warto zaznaczyć, że jednymi z cech wyróżniającymi poszczególne odmiany są, prócz ogólnie branych pod uwagę w większości katalogów, poszczególne elementy rysunku awersu i rewersu oraz warianty napisowe.

Jednym z najbardziej rzucających się w oczy elementów rysunku jest głowa/popiersie. Jak dotąd, na kwestię wielkości tego elementu dokładniej zwrócił uwagę W. Niemirycz w swoich publikacjach na temat boratynek wyróżniając trzy typy głowy – małą, średnią i dużą („Polska moneta miedziana w XVII w.”). Inni polscy autorzy zazwyczaj nie skupiają się na tej części rysunku. Celem niniejszego artykułu jest dokładniejsza próba zaprezentowania wspomnianej na wstępie różnorodności na przykładzie odmian głowy króla Jana Kazimierza występujących na boratynkach koronnych z 1660 roku.

Wstępna typologia podzielona została w obrębie trzech podstawowych, łatwo rozpoznawalnych typów według kryterium rozmiaru, tj. mała, średnia i duża głowa. W dalszej zaś części podział oparty jest na odmianach w ramach jednego typu. Należy tutaj zwrócić uwagę na fakt, że niektóre odmiany głowy zakwalifikowano do danego typu na podstawie innych cech niż tylko sam rozmiar głowy. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest występowanie rozmiaru głowy, który można by uznać za typ pośredni między głową średnią a dużą. Typ ten

---

⁵ R. Plant, *A Numismatic Journey Through The Bible*, 1-st Edition, Londyn 2007, str.66-67.

został typologicznie przypisany do „dużych” głów, jako że kolejnym czynnikiem jest jego występowanie na monetach z innymi elementami rysunku, które w większości przypadków posiadają dużą głowę króla.

Łącznie wyodrębniono: trzy odmiany małej, trzy odmiany średniej i siedemnaście odmian dużej głowy. Jak widać na przykładzie jednego elementu rysunku stempla, różnorodność w samym tylko jednym typie monety i roczniku pozwala wyodrębnić bardzo wiele odmian, stosując tylko kryterium odmiany głowy.

Analiza typów i odmian głowy króla:

GŁOWA JANA KAZIMIERZA
MAŁA

odmiana I

- nos: krótki, zaokrąglony na czubku;
- podbródek: mały;
- szyja: krótka, szersza, zakończona szpicem z prawej strony;
- kokarda na końcu wieńca: bardzo mała;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu;

odmiana II

- nos: krótki, zaokrąglony na czubku;
- podbródek: mały;
- szyja: krótka, szersza, zakończona szpicem z prawej strony;
- kokarda na końcu wieńca: duża, podłużna;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu;

odmiana III

- nos: krótki, prosty, ostro zakończony;
- podbródek: mały;
- szyja: węższa, zakończona szpicem z prawej strony;
- kokarda na końcu wieńca: mała;
- kształt głowy: zbliżony do pionowego prostokąta

GŁOWA JANA KAZIMIERZA
ŚREDNIA

odmiana I

- nos: krótki, łukowaty;
- podbródek: duży;
- szyja: krótka, szersza;
- kokarda na końcu wieńca: brak;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu;

odmiana II

- nos: krótki, prosty;
- podbródek: duży
- szyja: wąska, lekko sierwana ukośnie na lewo, zakończona szpicem z prawej strony
- kokarda na końcu wieńca: brak
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu

odmiana III

- nos: krótki, prosty;
- podbródek: duży;
- szyja: wąska, długa, zakończona z prawej strony poziomym wydłużonym szpicem;
- kokarda na końcu wieńca: duża;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu

GŁOWA JANA KAZIMIERZA

DUŻA

odmiana I

- nos: długi, lekko wygięty ku dołowi, ostro zakończony;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony krótkim szpicem;
- zakończenie szyi: łamane;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu.

odmiana II

- nos: długi, lekko wygięty ku dołowi, ostro zakończony;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony krótkim szpicem;
- zakończenie szyi: łamane;
- kokardka na końcu wieńca
- kształt głowy: zbliżony do pionowego prostokąta

odmiana III

- nos: długi, lekko wygięty ku dołowi, ostro zakończony;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony krótkim szpicem
- zakończenie szyi: proste;
- brak kokardki na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu.

odmiana IV

- nos: długi, prosty, ostro zakończony;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony wyraźnie wystającym ku dołowi długim szpicem;
- zakończenie szyi: proste przechodzące ukośnie ku dołowi przy szpicu;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana V

- nos: krótki, prosty, ostro zakończony;
- podbródek: średni, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony długim szpicem
- zakończenie szyi: proste;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu.

odmiana VI

- nos: krótki, prosty, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, kanciasty;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony wyraźnie wystającym długim szpicem;
- zakończenie szyi: łukowate przechodzące w proste przy szpicu
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do kwadratu.

odmiana VII

- nos: krótki, prosty, ostro zakończony;
- podbródek: średni, półokrągły;
- szyja: szeroka, długa, skierowana ukośnie w lewo, zakończona z prawej strony wyraźnie wystającym grubym szpicem;
- zakończenie szyi: proste przechodzące w ukośnie ku dołowi przy szpicu;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana VIII

- nos: długi, prosty, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, długa, skierowana ukośnie w lewo, zakończona z prawej strony średniej długości szpicem;
- zakończenie szyi: proste lub łagodnie łamane na całej długości (w zależności od wariantu);
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana IX

- nos: krótki, prosty, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana z lewej strony ukośnie, zakończona z prawej strony małym wystającym ku dołowi krótkim szpicem;
- zakończenie szyi: proste lub lekko łamane;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana X

- nos: długi, prosty, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: wąska, skierowana z lewej strony lekko ukośnie, zakończona z prawej strony małym szpicem w kształcie trójkąta równobocznego
- zakończenie szyi: proste, przechodzące w łukowate ku dołowi;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana XI

- nos: długi, prosty, ostro zakończony;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony wyraźnie wystającym ku dołowi długim szpicem;
- zakończenie szyi: łukowate przechodzące w ukośne ku dołowi przy szpicu;
- brak kokardki na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana XII

- nos: długi, prosty, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana lekko ukośnie na lewo zakończona z prawej strony wyraźnie wystającym ku dołowi długim szpicem;
- zakończenie szyi: półokrągłe, skierowane dalej ku górze, następnie przechodzące w ukośne ku dołowi przy szpicu;
- brak kokardki na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana XIII

- nos: długi, prosty, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: wąska, zakończona z prawej strony małym szpicem;
- zakończenie szyi: łukowate;
- kokardka na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

Fot. Allegro

Fot. M. Kordyś

odmiana XIV

- nos: długi, zaokrąglony na końcu;
- podbródek: średni, kanciasty;
- szyja: węższa, skierowana ukośnie na lewo zakończona z prawej strony wyraźnie wystającym ku dołowi długim szpicem;
- zakończenie szyi: łukowate do dołu, przechodzące lekko ku górze przy szpicu;
- brak kokardki na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do pionowego prostokąta.

odmiana XV

- nos: średni, zaokrąglony lub ostry na końcu (w zależności od wariantu);
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: wąska, z widocznym jabłkiem Adama, zakończona z prawej strony poziomym wydłużonym szpicem;
- brak kokardki na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do pionowego prostokąta.

odmiana XVI

- nos: średni, lekko zaokrąglony na końcu;
- podbródek: duży, półokrągły;
- szyja: szeroka, skierowana mocno ukośnie na lewo zakończona z prawej strony opadającym ku dołowi grubym szpicem;
- zakończenie szyi: półokrągłe, skierowane dalej ku górze, następnie przechodzące ukośnie ku dołowi przy szpicu;
- brak kokardki na końcu wieńca;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

odmiana XVII

- nos: krótki, prosty, lekko zaokrąglony na końcu;
- podbródek: średni, wyraźnie zarysowany, w kształcie trójkąta;
- szyja: szeroka, skierowana mocno ukośnie na lewo zakończona z prawej strony opadającym ku dołowi cienkim, ostrym szpicem;
- zakończenie szyi: łukowate w trzech miejscach następnie skierowane ukośnie ku dołowi przy szpicu;
- kształt głowy: zbliżony do okręgu.

Agnieszka Wołyniec-Ostrowska
Mikołaj Jan Ostrowski
mikolaj.ostrowski@gazeta.pl

PRAWO W NUMIZMATYCE (cz. I) - RĘKOJMIA PRZY ZAKUPIE MONET

I. WSTĘP.

Minęło już prawie 40 lat od chwili, gdy ukazała się broszura Z. Żabińskiego „Zagadnienia prawne numizmatyki”. Od tego czasu w pismach numizmatycznych nie pojawiały się artykuły dotyczące prawa w numizmatyce, za wyjątkiem głosów nawiązujących do możliwości wywozu monet za granicę.

Istnieje potrzeba nowego, aktualnego opracowania zagadnień prawnych numizmatyki. Niniejszą publikacją, autorzy chcieliby zainaugurować na łamach Biuletynu Informacyjnego TPZN cykl „Prawo w numizmatyce”, mający na celu opisanie regulacji prawnych mających zastosowanie w kolekcjonowaniu numizmatów.

W obliczu tysięcy transakcji sprzedaży i wymiany zawieranych na rynku numizmatycznym, szczególnej aktualności nabiera kwestia rękojmi przy zakupie monet.

W niniejszej pracy autorzy opiszą obowiązki sprzedawców i prawa kupujących monety, w szczególności za pośrednictwem portalu www.allegro.pl. Z uwagi na fakt, iż artykuł ten adresowany jest przede wszystkim do nieprawników, meritum należy poprzedzić kilkoma uwagami natury ogólnej.

Rękojmia w prawie cywilnym to odpowiedzialność sprzedającego względem kupującego za wady fizyczne oraz prawne sprzedawanej rzeczy. Uregulowana jest w kodeksie cywilnym w art. 556-576. Zakres tej odpowiedzialności jest różny, w zależności od tego czy sprzedawcą jest podmiot zajmujący się zawodowo sprzedażą monet, a nabywcą konsument, czy też obie strony umowy sprzedaży są konsumentami (nieprowadzącymi działalności gospodarczej w obrocie numizmatami). Z uwagi na fakt, że większość transakcji w serwisie allegro odbywa się między konsumentami, autorzy skoncentrują się na rękojmi w zakresie tych właśnie umów¹.

Nie ulega wątpliwości, że zdecydowana większość spornych spraw dotyczących sprzedaży monet, dotyczy nieświadomego zakupu falsyfikatów, produkowanych na szkodę kolekcjonerów. Z tego powodu główny nurt niniejszych rozważań będzie poświęcony właśnie ochronie kupującego w przypadku nabycia falsyfikatu, w przekonaniu o kupnie oryginalnej monety.

II. WADY FIZYCZNE I PRAWNE.

Jak już zostało powiedziane, rękojmia jest rodzajem odpowiedzialności za wady fizyczne i prawne² rzeczy.

---

¹ Sprzedaż pomiędzy osobą prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie obrotu numizmatami, a konsumentem regulowana jest odrębnie, przepisami ustawy o sprzedaży konsumentckiej i nie jest przedmiotem niniejszego opracowania.

² Wadą prawną polega na tym, że rzecz sprzedana stanowi własność osoby trzeciej albo jeżeli jest obciążona prawem osoby trzeciej. Z uwagi na fakt, iż obciążenie wadą prawną rzeczy należy do jednostkowych wypadków, ten rodzaj wady zostanie pominięty w dalszych rozważaniach

Pojęcia wady fizycznej jest zdefiniowane w kodeksie cywilnym. Zgodnie z art. 556 § 1 k.c. wadą fizyczną jest m.in. taka wada, która zmniejsza wartość lub użyteczność rzeczy ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub z przeznaczenia rzeczy, albo jeżeli rzecz nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego.

W kontekście powyższej definicji szczególnego znaczenia nabiera sprzedaż falsyfikatów³. Moneta fałszywa, która udaje prawdziwą, w sposób oczywisty zmniejsza wartość rzeczy (z reguły jest bezwartościowa) i jej użyteczność (niemożność włączenia do kolekcji). Przede wszystkim jednak nie ma właściwości, którą zapewniał kupujący (nie jest oryginalna). Oznacza to, że taka moneta jest dotknięta wadą fizyczną.

Wielu internautów przekreśla jednak odpowiedzialność zbywcy za sprzedaż tego rodzaju monety, wskazując, że praktycznie w każdej aukcji mamy do czynienia ze zdjęciem oferowanego obiektu, co oznacza, że nabywca ma świadomość tego, co kupuje. Ten pokutujący pogląd jest absolutnie nietrafny. Dla uzasadnienia powyższego trzeba stworzyć najpierw trzy przykładowe sytuacje – okoliczności wystawienia i sprzedaży monety w serwisie aukcyjnym.

III. OKOLICZNOŚCI WYSTAWIENIA MONETY.

Każda z hipotetycznych sytuacji, dotyczy wystawienia przez sprzedającego na aukcję w serwisie allegro fałszywego kwartnika Kazimierza Wielkiego wyprodukowanego na szkodę kolekcjonerów. Każda aukcja opatrzona jest dobrymi zdjęciami fałszywej monety.

1. W pierwszej sytuacji sprzedawca umieszcza monetę w kategorii sprzedaży „Numizmatyka – Polska – Średniowieczne” i opisuje ją jako: „oryginalny kwartnik Kazimierza Wielkiego”;
2. W drugiej sytuacji moneta pojawia się w tej samej kategorii, ale bez opisu lub z opisem: „nie wiem co to jest, znalezione na strychu”;
3. W trzeciej moneta jest wystawiona w kategorii „Numizmatyka – Pozostałe”, ale nie w „kopie i falsyfikaty” bez opisu lub z opisem „nie wiem co to jest, znalezione na strychu”.

Powszechny, nieprawidłowy pogląd wśród numizmatyków jest taki, że w każdej z tych sytuacji nabywca wiedział, jaką konkretnie monetę nabywa, bo dysponował jej zdjęciami i winien wiedzieć, że ma do czynienia z falsyfikatem. Źródłem takiego mylnego spojrzenia może być art. 557 § 1 k.c., który stanowi, że sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy. Kluczowym jest zatem zagadnienie, kiedy kupujący „wiedział o wadzie” i czy sam fakt, że załączone do aukcji zdjęcia przedstawiają falsyfikat, zwalnia z odpowiedzialności sprzedającego.

Na tak postawione pytanie odpowiedź jest jednoznacznie negatywna.

Nabywca monety nie musi być numizmatykiem i ma prawo nie znać się na kupowanym przedmiocie. Jeżeli sprzedawca w sposób bezpośredni (jak w sytuacji nr 1) zapewnia, że oferowana moneta to oryginalny kwartnik Kazimierza Wielkiego, to nie można oczekiwać od kupującego dodatkowej weryfikacji tych słów. Sprzedawca w sposób pełny odpowiada za to, że moneta ma cechy, o których zapewnia. Jeżeli zatem zapewnia

---

³ W niniejszym opracowaniu poruszany jest problem nabywania nieświadomego falsyfikatów monet. Powyższe rozważania nie dotyczą zaś kwestii nabycia falsyfikatu za pełną wiedzą i wolą nabywcy.

o oryginalności kwartnika Kazimierza Wielkiego, to dla nabywcy jest to informacja, że właśnie taką rzecz kupuje. Pogląd ten, choć sprzeczny z wypowiedziami internautów, ma oparcie w orzecznictwie sądów polskich. W jednym z wyroków Sąd Apelacyjny w Poznaniu (z 26 stycznia 1994., sygn. akt I ACr 640/94) podkreślił, że: „dla zwolnienia sprzedawcy od odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady nie wystarczy, że kupujący mógł - przy dołożeniu należytej staranności - wadę zauważyć. **Sprzedawca bowiem odpowiada także za wady jawne, jeśli nie były kupującemu znane. Istnieje obowiązek lojalności sprzedawcy wobec kupującego, który winien w szczególności przejawiać się w przedstawieniu drugiej stronie, nie będącej fachowcem w danej dziedzinie, rzeczywistego stanu sprzedawanej rzeczy**”. A zatem należy uznać, że to na sprzedawcy ciąży odpowiedzialność, jeśli zapewnia o oryginalności monety, nawet w dobrej wierze. Kwestia dołączonych zdjęć nie ma tu żadnego znaczenia.

Podobnie wygląda odpowiedzialność w zakresie sytuacji opisanej w punkcie 2 i 3. Co prawda w tych przykładach sprzedawca nie zapewnia w sposób bezpośredni i wyraźny o oryginalności monety, ale z faktu wystawienia w określonych kategoriach kupujący ma pełne prawo przypuszczać, że oferowany numizmat jest oryginalny. Sytuacja odmienna byłaby, gdyby moneta została wystawiona w kategorii: „kopie o falsyfikaty”.

IV. JAK WYSTAWIAĆ MONETY?

Na tle powyższych rozważań może powstać wątpliwość, jak w takim razie, prawidłowo wystawić monetę, aby zwolnić się z odpowiedzialności z tytułu rękojmi? Odpowiedź jest bardzo prosta: jeżeli wiemy, że mamy do czynienia z falsyfikatem, należy go umieścić w dziale „kopie i falsyfikaty”, jeżeli zaś nie mamy pewności, co do oryginalności monety, należy to bardzo wyraźnie zaznaczyć w opisie, wystawiając monetę w stosownym dziale (poprzez umieszczenie przykładowej informacji: „nie gwarantuję oryginalności monety”).

V. UPRAWNIENIA NABYWCY I TERMINY RĘKOJMI.

Zgodnie z art. 560 § 1 k.c., jeżeli rzecz sprzedana ma wady, kupujący może od umowy odstąpić albo żądać obniżenia ceny. Innymi słowy nabywca ma prawo od umowy odstąpić, co skutkuje obowiązkiem zwrotu wzajemnych świadczeń (zwrot falsyfikatu sprzedającemu oraz zwrot pieniędzy kupującemu) lub obniżenia ceny zakupionego towaru (wtedy sprzedawca ma obowiązek zwrócić nadpłacone pieniądze). Kwestia wyboru uprawnienia należy tylko do kupującego i sprzedawca nie może w żaden sposób ograniczać tego wyboru.

Odpowiedzialność z tytułu rękojmi nie trwa jednak w nieskończoność. Kupujący traci uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca od jej wykrycia. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne wygasają po upływie roku, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana. Oznacza to, że odpowiedzialność z tytułu rękojmi jest ograniczona dwoma terminami – terminem ogólnym – rocznym i szczególnym – miesięcznym.

Rękojmia wygasa po upływie roku od wydania rzeczy nabywcy, po tym terminie sprzedający zwolniony jest z odpowiedzialności. Jeśli w ciągu owego roku, nabywca stwierdzi wadę, od tego dnia, ma on jedynie miesiąc na zawiadomienie o tym sprzedawcy. Mówiąc inaczej kupujący ma rok, aby zbadać dokładnie rzecz, jeżeli w ciągu tego okresu nie stwierdzi wady, jego uprawnienia wygasają. Z chwilą, w której wykrył wadę (ale w okresie jednego roku od otrzymania rzeczy), ma miesiąc na zawiadomienie o tym sprzedawcy. Ważne

jest, że zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego, do zachowania terminów zawiadomienia o wadach rzeczy sprzedanej wystarczy wysłanie przed upływem tych terminów listu poleconego.

VI. PODSUMOWANIE.

Odpowiedzialność z tytułu rękojmi jest silną ochroną kupującego. W polskim systemie prawa cywilnego, to sprzedawca jest zawsze tą jednostką, na której spoczywa większy obowiązek dochowania należytej staranności i lojalności względem kupującego. Nabywca nie musi być specjalistą w zakresie numizmatyki. Rękojmia nie wygasa nawet w sytuacji, w której sprzedawca jest mylnie przekonany o oryginalności monety.

Podkreślić należy, że powyższe uwagi mają charakter jedynie wprowadzający. Zakres problemów pojawiających się przy sprzedaży monet i rękojmi sprzedawcy jest bardzo szeroki i ich pełne omówienie przekracza ramy niniejszego opracowania.

Autorzy mają nadzieję, że przedstawione uwagi, okażą się pomocne w tworzeniu kolekcji monet i przyczynią się do wzrostu świadomości prawnej przy zakupie numizmatów. Jednocześnie będą wdzięczni za wszelkie uwagi.

Wrocek

WYBORY JUŻ ZA KILKA DNI !

Tak ! Nie pomyliłem się, ponieważ nie mam wcale na myśli wyborów prezydenckich. Na początku kwietnia upływa termin kadencji obecnego Triumwiratu, więc najwyższy to czas, aby „rozliczyć” obecne kierownictwo TPZN i zastanowić się nad kandydatami na Prezesa, Wiceprezesa i Sekretarza naszego Towarzystwa na kolejną kadencję.

Zgodnie z art. 6 Statutu TPZN (<http://forum.tpzn.pl/index.php/topic.650.0.html>) wybory do Triumwiratu odbędą się tradycyjnie 1 kwietnia. Mam nadzieję, że tego dnia nie zabraknie nikogo na naszym forum !

II AUKCJA TPZN

Podobnie, jak w roku ubiegłym, w dniach 05-12.04.2010 r. na forum TPZN przeprowadzona zostanie aukcja literatury numizmatycznej, z której dochód zostanie przeznaczony na pokrycie bieżących wydatków związanych z funkcjonowaniem naszego forum. Zgodnie z propozycją kolegów, na licytację można zgłaszać również monety, akcesoria numizmatyczne oraz literaturę o tematyce historycznej.

Aukcja rozpocznie się w dniu 5 kwietnia (poniedziałek) o godz. 0:00, a zakończy się w dniu 12 kwietnia (poniedziałek) o godz. 24:00.

Regulamin aukcji:

1. Aukcja zostanie przeprowadzona w dniach 5-12 kwietnia br.
2. Uprawnionym do udziału w aukcji, tj. zarówno wystawiania obiektów przeznaczonych na licytację, jak i licytowania ich, jest każdy zarejestrowany na forum.
3. Udział w aukcji jest dobrowolny.
4. Koszt wysyłki ponosi sprzedający.
5. Licytacja odbywa się jawnie na forum.
6. Osoba, która wylicytuje daną pozycję zobowiązana jest w terminie 7 dni dokonać zapłaty za wylicytowany obiekt na konto, którego numer zostanie podany w powiadomieniu wysłanym po zakończeniu aukcji.
7. Po dokonaniu wpłaty wystawiający w terminie 7 dni prześle wylicytowany obiekt na adres wskazany mu przez wygrywającego licytację.
8. Uzyskane z aukcji środki nie mogą być wykorzystane na żaden inny cel.
9. W przypadku uzyskania na aukcji kwoty wyższej niż wymagana na pokrycie bieżących należności związanych z dalszym funkcjonowaniem forum, nadwyżka zostanie przeznaczona jako zaliczka na opłatę za funkcjonowanie forum w roku przyszłym (2011).
10. Wszelkie spory mogące wyniknąć z tytułu udziału w aukcji będą rozstrzygane wyłącznie we własnym sumieniu jej uczestników.
11. Udział w aukcji oznacza akceptację niniejszego regulaminu.